
Analiza pristupačnosti – Istočno Sarajevo

Izdavač:

Caritas Bosne i Hercegovine

Za izdavača:

Mons. Tomo Knežević

Pripremili:

Nataša Šubara, Zlatko Malić, Suvad Zahirović, Fikret Zuko i Željko Volaš.

1.	Uvod	3
1.1.	Projekt Access	3
1.2.	Analiza pristupačnosti	3
1.3.	Uvod u pristupačnost.....	4
1.4.	Kratki pregled zakonskog okvira u BiH	6
2.	Rezultati analize pristupačnosti	8
2.1.	LJEKARNA VARUFARM	9
2.2.	ADDIKO BANKA	10
2.3.	HIPERMARKET BINGO	11
2.4.	ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE – FILIJALA I. SARAJEVO	12
2.5.	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD.....	13
2.6.	POLICIJSKA UPRAVA (ODJEL ZA IZDAVANJE OSOBNIH DOKUMENATA).....	14
2.7.	JU DOM ZDRAVLJA ISTOČNO SARAJEVO	15
2.8.	UNIVERZITET U ISTOČNOM SARAJEVU	16
2.9.	FRIZERSKI SALON „MODEL“	17
2.10.	GRADSKA UPRAVA – GRAD ISTOČNO SARAJEVO	18
2.11.	KULTURNI CENTAR ISTOČNO SARAJEVO	19
2.12.	MATIČNA BIBLIOTEKA ISTOČNO SARAJEVO	20
2.13.	OPĆINA ISTOČNO NOVO SARAJEVO	21
2.14.	JU OSNOVNA ŠKOLA „PETAR PETROVIĆ NJEGOŠ“	22
2.15.	PARK GAVRILO PRINCIP	23
2.16.	POŠTE SRPSKE.....	24
2.17.	RASKRIŽJE ULICA VOJVODE RADMIRA PUTNIKA I STEFANA NEMANJE	25
2.18.	RESTORAN KULA	26
2.19.	JU SPORTSKO REKREACIONI CENTAR SLAVIJA	27
2.20.	JU SREDNJA ŠKOLA „28. JUNI“	28
3.	Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti	29

“Objavljivanje ovog dokumenta financirano je grantom Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (Department of State). Mišljenja, nalazi i zaključci koji su ovdje navedeni pripadaju autorima i ne odražavaju nužno mišljenja, nalaze i zaključke Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država.“

1. Uvod

1.1. Projekt Access

Caritas Bosne i Hercegovine zahvaljujući potpori Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini realizira projekt Access – *pristupačnost za osobe s invaliditetom*. Radi se o još jednom značajnom projektu koji *Caritas* Bosne i Hercegovine provodi s ciljem unaprjeđenja životnih uvjeta za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Projekt Access stavlja naglasak na pristupačnost, osobito na arhitektonsku pristupačnost, sukladno članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Projekt je povezan s nizom strategija i akcijskih planova na domaćoj razini, te s 13. prioritetom Europske komisije u procesu integracije Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

1.2. Analiza pristupačnosti

Analiza pristupačnosti provodit će se u 15 lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini, i to: Vogošća, Tuzla, Mostar, Goražde, Travnik, Bihać i Livno (Federacija Bosne i Hercegovine), Bijeljina, Prijedor, Doboj, Trebinje, Foča, Banja Luka i Istočno Sarajevo (Republika Srpska), te Brčko distrikt BiH. Analizom će se obuhvati 10 – 15 javnih objekata i javnih površina na području svake od navedenih zajednica. Planirano je analizirati pristupačnosti u objektima poput: javne uprave (općinske, gradske, kantonalne), objekata ustanova i javnih službi (služba za zapošljavanje, dom zdravlja, centar za socijalni rad, škole i sl.), kulturnih i/ili sportskih objekata (kazalište, knjižnica, kino, dom kulture, sportska dvorana itd.), ugostiteljskih objekata (hotel, motel, restoran i sl.), javnih površina poput šetnice, parka i prometnice i raskrižja.

Iako broj lokalnih zajednica nije dovoljan za općenitu analizu pristupačnosti u cijeloj Bosni i Hercegovini, a također ni broj planiranih objekata u pojedinim lokalnim zajednicama, vjerujemo da će ova analiza pomoći kako bi se javnost bolje upoznala s problemom pristupačnosti. Analiza i cijeli projekt će dati svoj doprinos u izgradnji inkluzivnog i pristupačnog okruženja za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Nadamo se da će rezultati analize pomoći da se još jednom, na argumentirani način, ukaže na problem nepristupačnog okruženja, te da će donositelji odluka, kao i nadležne službe, reagirati sukladno svojim mogućnostima.

1.3. Uvod u pristupačnost

Pristupačnost je jedan od ključnih preduvjeta za uživanje prava i dostojanstva osoba s invaliditetom. Pitanjima otklanjanja prepreka, nesmetanog kretanju i korištenju otvorenih prostora, te prostora javnih i privatnih zgrada namijenjenih javnosti, počela se posvećivati značajnija pažnja još sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća, a naročito nakon povećanja broja osoba s invaliditetom čiji je invaliditet bio uzrokovan različitim nezgodama, ratovima i drugim uzrocima.

Zbog isključenosti osoba s invaliditetom koja je uzrokovana arhitektonskim preprekama, osobe s invaliditetom prepoznate su i postale vodeća skupina za zagovaranje kreiranja standarda čijom bi se primjenom osiguralo da javni prostori različitih namjena postanu dostupni i osobama s invaliditetom. Društvo je brzo prepoznalo prednosti primjene univerzalno dizajniranih i izgrađenih javnih prostora za puno veći broj korisnika nego što su to samo osobe s invaliditetom.

Već početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća razvijeni su prvi ISSO međunarodni standardi pristupačnosti koji su nakon toga preuzeti i ugrađeni u zakonsku regulativu velikog broja država svijeta. Zbog brzog napretka tehnologije i ukupnog razvoja društva, standardi pristupačnosti nužno su trebali reviziju i uključivanje napretka u propisivanje normi koje se prilikom projektiranja i građenja moraju poštivati, a kako bi se osigurao nesmetan pristup i korištenje različitih prostora namijenjenih javnosti bez prepreka. Dva su ključna koncepta na kojima počivaju međunarodni standardi pristupačnosti:

- ✓ Koncept zasnovan na „načelima univerzalnog dizajna“, što podrazumijeva takva tehničko-tehnološka i građevinska rješenja koja osiguravaju korištenje bez potrebe za dodatnom prilagodbom ili nekim vidom potpore za najveći mogući broj građana.
- ✓ Koncept zasnovan na dizajnu koji uzima u obzir potrebe pojedinih skupina korisnika i sukladno njima se dizajniraju određena arhitektonska i tehničko-tehnološka rješenja u prostorima javne namjene.

Značaj pristupačnosti prostora, transporta, tehnologija i informacija, te usluga i odgovarajućih pomagala vidljiv je iz same definicije fenomena invaliditeta u preambuli u točki E. i u članku 1., st. 2. u definiciji osoba s invaliditetom Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Obje definicije prepoznaju „prepreke“ koje kreira društvo kao ključni razlog za

onemogućavanje punog sudjelovanja i uživanja prava i dostojanstva koja su osobama s invaliditetom kao ljudskim bićima zagarantirana svim međunarodnim pravnim dokumentima kojima se regulira područje ljudskih prava.

Dodatno, članak 9. Konvencije propisuje obveze državama članicama koje trebaju ispuniti kako bi osigurale puno i nesmetano sudjelovanje osoba s invaliditetom u korištenju dobara, informacija i tehnologija, te usluga namijenjenih svim građanima. Pristupačnost je jedno od pitanja koje prožima cijeli sadržaj Konvencije i prepoznata je kao preduvjet za ostvarivanje svih prava osoba s invaliditetom i osiguravanje preduvjeta za jednake mogućnosti i puno sudjelovanje u zajednici.

Nakon pregleda Inicijalnog izvješća o primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred Odborom za prava osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda koji je Bosna i Hercegovina prezentirala u travnju 2017. godine, Odbor je državi Bosni i Hercegovini preporučio da osigura primjenu Konvencije u području pristupačnosti na način da:

- ✓ (18.) je Odbor zabrinut što ne postoji sveobuhvatna strategija pristupačnosti niti zakoni s efektivnim sankcijama koji bi bili usklađeni na svim razinama, te što je navedeno da većina javnih zgrada i ustanova, s posebnim osvrtom na one koji pružaju besplatnu pravnu pomoć i/ili, naročito usluge za osobe s invaliditetom, kao i javni prijevoz, nisu pristupačni. Također je zabrinut što se usluge masovnih elektroničkih medija ne pružaju u formatu koji je dostupan osobama s invaliditetom;
- ✓ (19.) Odbor preporuča da Država potpisnica:
  - usvoji sveobuhvatnu strategiju pristupačnosti i akcijski plan s dovoljnim proračunom, učinkovitim mehanizmom za praćenje i mjerilima za uklanjanje prepreka s izvršnim i učinkovitim sankcijama za nepoštivanje.
  - promovira univerzalni dizajn za sve zgrade, javne službe i javni prijevoz,
  - osigura pristupačno informiranje i pristupačne medije, s posebnim osvrtom na elektroničke medije, u skladu s općim komentarom br. 2 (2014) o pristupačnosti (čl. 9.),
  - obrati pažnju na vezu između članka 9. Konvencije i ciljeva 9, 11.2 i 11.7 iz dokumenta *Ciljevi održivog razvoja*.

U dokumentu *Ciljevi održivog razvoja* (SDG) koji je Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila 2015. godine, u ciljevima koji se odnose na

prepoznavanje potrebe osiguravanja pune uključenosti i sudjelovanja osoba s invaliditetom, naročita se pažnja posvećuje pitanjima pristupačnosti. Ovo je posebno naznačeno u cilju 11 o razvoju dostupnih i održivih zajednica koje uključuju sve i osiguravaju jednake prilike za sve, te u ciljevima 4 o obrazovanju, 6 o pravu na rad i 9 o pravu na dostupnost informacija i novih tehnologija za sve.

Još i prije stupanja na snagu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, neke od vodećih država svijeta, poput Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i drugih, usvojile su zakone kojima se zabranjuju svi vidovi diskriminacije osoba s invaliditetom, što je prvenstveno osiguralo brzi proces uklanjanja arhitektonskih prepreka za pristup osobama s invaliditetom najvećem broju javnih prostora i zgrada.

Na razini Europske unije, početkom dvadeset i prvog stoljeća usvojene su direktive o pravima putnika s različitim vrstama invaliditeta u željezničkom, pomorskom i zračnom prometu, a zahvaljujući snažnom zagovaranju organizacija osoba s invaliditetom su u Europskom parlamentu usvojene i direktive o pristupačnosti *web*-stranica javnih tijela osobama s različitim vrstama invaliditeta, kao i Direktiva o pristupačnosti roba i usluga, čime je stvoren pravni okvir za propisivanje obveze državama članicama Unije da prilagode ili usvoje zakonodavstvo koje će u ključnim područjima života primjenjivati standarde arhitektonske, pristupačnosti informacija i tehnologija, te pristupačnosti usluga.

Trenutačno je za područje arhitektonske pristupačnosti na snazi ISSO standard: ISO/TR 22411. Zbog tehnološkog napretka ovi se standardi revidiraju svake četiri godine, a kreirao ih je tim međunarodnih stručnjaka priznatih za područje dizajna u različitim područjima.

1.4. Kratki pregled zakonskog okvira u BiH

Nadležnosti iz područja pristupačnosti u Bosni i Hercegovini podijeljene su između više razina vlasti. Dijelom se pitanja za pristupačnost prometa, te elektroničkih medija i javnih operatora reguliraju na razini Bosne i Hercegovine. Arhitektonska pristupačnost zakonski je regulirana u Federaciji Bosne i Hercegovine na razinama entiteta i kantona, a u Republici Srpskoj na razini entiteta.

Također, u dijelu primjene i nadzora, općine i gradovi imaju djelomičnu nadležnost za pitanja pristupačnosti. Na temelju entitetskih zakona o prostornom uređenju i građenju Federacije Bosne i Hercegovine i Republike

---

Srpske, te Brčko distrikta BiH, usvojeni su podzakonski akti kojima se izravno propisuju obvezni standardi pristupačnosti za projektiranje i građenje bez arhitektonskih barijera.

U Federaciji Bosne i Hercegovine je 2009. godine usvojena *Uredba o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za osobe s umanjenim tjelesnim mogućnostima*. U Republici Srpskoj je 2014. godine usvojen *Pravilnik o tehničkim standardima planiranja, projektovanja i izgradnje objekata*, kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama s invaliditetom.

Za potrebe ovog priručnika i buduće analize pristupačnosti preuzeli smo ključne standarde pojedinih elemenata pristupačnosti iz Uredbe Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, kako bi poslužili kao osnova za procjenu poštivanja standarda pristupačnosti prostora koji će se analizirati.

2. Rezultati analize pristupačnosti

Analiza pristupačnosti javnih objekata osobama s invaliditetom rađena je na području Istočnog Sarajeva i ovo je jedna od izabranih lokalnih zajednica u BiH u kojoj je analiza urađena. Analizom je obuhvaćeno 20 objekata i to: Ljekarna Varufarm, Addiko banka, Hipermarket Bingo, Zavod za zapošljavanje Istočno Sarajevo, JU Centar za socijalnu skrb Istočno Novo Sarajevo, PU Istočno Novo Sarajevo, JU Dom zdravlja Istočno Sarajevo, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Frizerski salon „Model“, Gradska uprava Istočno Sarajevo, Kulturni centar Istočno Novo Sarajevo, Matična biblioteka Istočno Sarajevo, Općina Istočno Novo Sarajevo, JU OŠ „Petar Petrović Njegoš“, Park Gavrilo Princip, Pošte Srpske, Raskrižje ulica Vojvode Radomira Putnika i Stefana Nemanje, Restoran Kula, JU Sportsko rekreacioni centar Slavija i JU Srednja škola „28. juni“.

Analiza je podrazumijevala posjetu svakom objektu uz prethodnu suglasnost, fotografiranje objekta, te popunjavanje upitnika kreiranog za ovu namjenu.

Uže gradsko područje Grada Istočno Sarajevo površinski je relativno malo. Većina prometnica, stambenih zgrada i tržnih centara je novijeg datuma. Prilikom njihove izgradnje sporadično se vodilo računa o potrebama osoba s invaliditetom. Neki objekti su dobro izgrađeni, ali postoje objekti gdje su određeni standardi pristupačnosti napravljeni suprotno propisima. Na području Grada ne postoji javni prijevoz koji vodi do svih dijelova Grada, a isti nije pristupačan.

Brojne javne službe su smještene u starijim zgradama, a neki od objekata uopće nisu pristupačni. Semafori su postavljeni na nekoliko najopterećenijih raskrižja, ali nisu prilagođeni svim kategorijama osoba s invaliditetom. Veći broj prometnica i šetnica imaju prilagođene trotoare za korisnike kolica, ali postoje i određeni dijelovi koji nisu prilagođeni. Pozitivniji primjeri su tržni centar Bingo ili JU Sportsko rekreacioni centar Slavija u kojima je zastupljena većina standarda pristupačnosti.

Potrebno je planirati sredstva u budžetima lokalne zajednice kako bi se ispravili postojeći nedostaci vezani uz pristupačnost. Imajući u vidu činjenicu da se područje Istočnog Sarajeva svakodnevno razvija, da se grade brojni novi objekti, nadamo se da će isti biti pristupačniji osobama s invaliditetom. Također, vrlo je važno raditi na povećanju svijesti u javnosti kako bi se pristupačnost dodatno unaprijedila.

Analizu i izvještaj uradila: Nataša Šubara

2.1.LJEKARNA VARUFARM

Ljekarna Varufarm se nalazi u centru grada, na adresi Spasovdanska 17A. Udaljenost najbliže autobusne stanice je oko 800m.

Ljekarna je smještena u prometnoj ulici u kojoj se nalazi veliki broj trgovina i kafića. Pristup ljekarni je moguć s glavne prometnice do koje vodi nekoliko stepenica, a s bočne strane je izgrađena kosa ravan. Trotoar je nestabilan jer su ploče na nekim dijelovima neravne, što osobama s invaliditetom otežava kretanje. Nema taktilnih traka. U blizini objekta se nalazi parking mjesto za osobe s invaliditetom koje nije u skladu s propisima.

Ulaz nije pristupačan jer se ispred njega nalazi visoki prag, a vrata se otvaraju prema vani, stoga korisnicima kolica nije moguće ući u objekt.

Unutrašnjost objekta je dovoljno široka za kretanje. Pult nije napravljen u skladu sa standardima pristupačnosti. U objektu nema toaleta za stranke.

Osoblje je ljubazno, ali nije prošlo nikakvu obuku o radu sa osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ukloniti prepreku na ulasku u objektu.
- ✓ Ulazna vrata prilagoditi OSI.
- ✓ Regulirati trotoar uz samu ljekarnu.
- ✓ Ugraditi taktilnu traku.
- ✓ Propisno označiti parking mjesto.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta.
- ✓ Educirati osoblje o radu s OSI.

2.2. ADDIKO BANKA

Addiko banka nalazi se u centru grada, na adresi Hilandarska br.1, u prizemlju stambene zgrade sa sedam katova. Objekt je novije gradnje.

Ispred banke se nalazi parking cijelom dužinom ulice, koji nema označeno mjesto za osobe s invaliditetom. Iza zgrade postoji parking s obilježenim mjestima. Plato ispred banke je dovoljno širok i pristupačan za kretanju osoba s invaliditetom. Prilaz platou je putem stepeništa, ali sa strana su postavljene kose ravni koje omogućuju ulazak na plato. Korisnici kolica i teško pokretne osobe se mogu kretati bez prepreka. Taktilne trake do objekta niti unutar njega ne postoje.

Ulaz u banku je također bez barijera te omogućava nesmetan pristup u unutarnji dio objekta. Vrata su dovoljno široka i urađena po standardima. Unutrašnjost objekta je dovoljno široka za kretanje. Visina pulta nije prilagođena korisnicima kolica. U objektu nema toaleta za stranke.

Osoblje je susretljivo, ali nema iskustva u radu s osobama s invaliditetom.

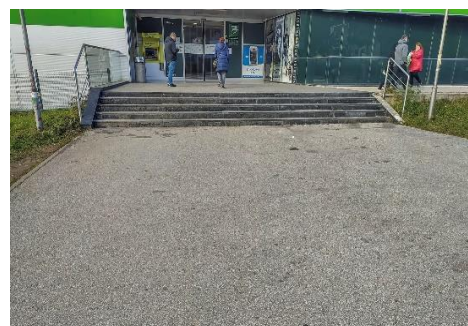
Preporuke:

- ✓ Postaviti taktilne trake.
- ✓ Obilježiti parking mjesto ispred objekta.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.
- ✓ Visinu pulta prilagoditi OSI.

2.3. HIPERMARKET BINGO

Hipermarket Bingo se nalazi na jednoj od glavnih ulica u Istočnom Sarajevu. U sklopu trgovinskog centra nalaze se brojni trgovački i ugostiteljski objekti, te podzemna garaža. Objektu se može prići bez većih prepreka iako raskrižje u blizini nije u cijelosti pristupačno. Objekt ima garažu s obilježenim parking mjestima za osobe s invaliditetom. Nažalost ta parking mjesta su često nedostupna jer na njih parkiraju i osobe koje nisu s invaliditetom. Preko puta tržnog centra nalazi se autobusno stajalište. Pristup objektu sa tog dijela je otežan zbog udaljenosti pješačkog prijelaza sa semaforom, a put se nalazi na blagoj uzbrdici. U objekt se može ući iz garaže, a postoje i dva vanjska ulaza. Ulaz s platoa je prilagođen korisnicima kolica jer je u istom nivou, a vrata su elektronska. Drugi vanjski ulaz je nepristupačan zbog stepenica. Ulaz u trgovinski centar iz garaže je moguć pokretnim stepenicama. Unutar objekta ima dovoljno prostora pa se korisnici kolica mogu nesmetano kretati. Sve trgovine unutar objekta su dostupne korisnicima kolica i teško pokretnim osobama. U objektu nema taktilnih traka, zvučnih ni vizualnih oznaka. U objektu postoji poseban toalet namijenjen osobama s invaliditetom. Pristup je slobodan, vrata nisu zaključana, a unutarnji dio toaleta je urađen prema standardima.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Postaviti zvučne i vizualne oznake.
- ✓ Prilagoditi brzinu pokretne trake.

2.4.ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE – FILIJALA I. SARAJEVO

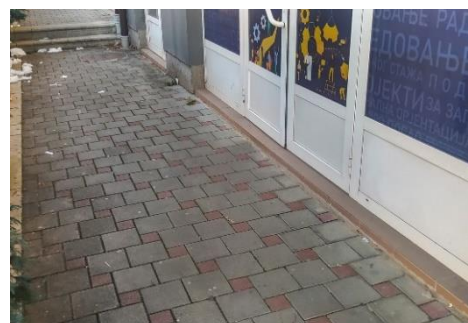
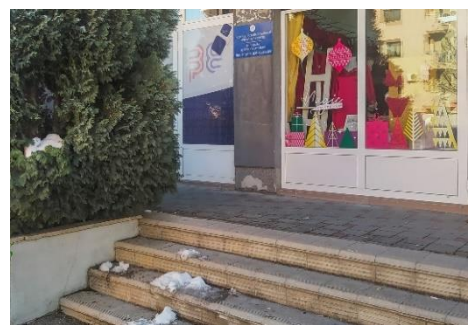
Filijala Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske u Istočnom Sarajevu nalazi se u centru grada, na adresi Spasovdanska br. 23. Provedenom analizom pristupačnosti zaključeno je da objekt nije pristupačan za osobe s invaliditetom, posebno za korisnike kolica i teško pokretne osobe.

U blizini nema javnog gradskog prijevoza niti autobusnih stajališta. Postoji jedno obilježeno parking mjesto na vrhu ulice, koje nije urađeno po propisima i koje je često zauzeto. Prilaz objektu nije moguć, jer se ispred ulaza nalaze stepenice, a prilazi s drugih strana imaju prepreke. Nema taktilnih traka do objekta.

Ulaz u objekt nije moguć, zbog visokog praga i stepenica koje predstavljaju barijeru teže pokretnim osobama. Ulazna vrata su uska. Iza objekta, u istoj ravni, postoje još jedna vrata koja su pristupačna, ali prilaz ni tim vratima nije moguć. Prostor unutar objekta je ravan, širok i može se nesmetano kretati. Info pult nije pristupačan osobama s invaliditetom. U objektu nema pristupačnog toaleta. Uposlenici Zavoda su vrlo susretljivi i spremni pomoći, ali bi im dobro došla edukacija o radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Omogućiti prilaz objektu.
- ✓ Ukloniti prepreku na ulasku u objekt.
- ✓ Prilagoditi širinu vrata.
- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Osigurati parking mjesto.
- ✓ Obučiti osoblje za rad s OSI.

2.5.CENTAR ZA SOCIJALNI RAD

Centar za socijalni rad Istočno Novo Sarajevo nalazi se u ulici Stefana Nemanje br. 13. Radi se o objektu starije gradnje. Udaljenost najbližeg autobusnog stajališta je oko 1 km. Zbog velikog broja pješačkih prijelaza, od kojih većina nije prilagođena za osobe s invaliditetom, kretanje je otežano.

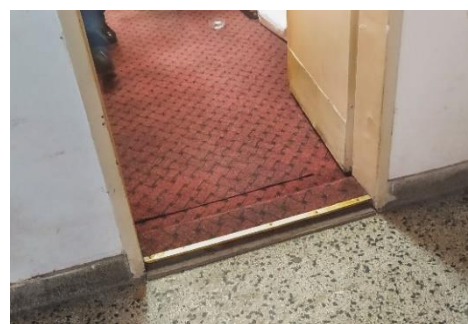
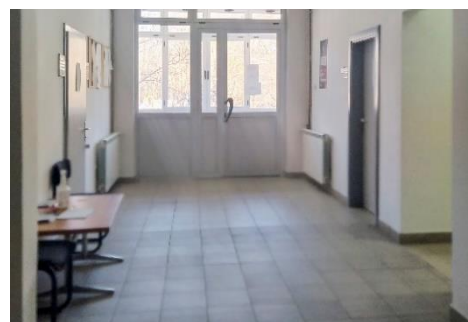
Objektu nije moguće prići zbog prepreka ispred samog ulaza. Ispred objekta se nalazi javni parking s jednim parking mjestom rezerviranim za osobe s invaliditetom.

Prostorije centra se nalaze na katu zgrade, do kojih vode izrazito strme i klizave stepenice, stoga je ulazak u centar nepristupačan za osobe s invaliditetom. Za teško pokretne osobe i korisnike kolica, a koje zbog nepostojanja dizala ne mogu pristupiti katu, postoji improvizirani ured u ulazu pored. Za korisnike kolica postavljene su improvizirane, metalne kose ravni koje olakšavaju ulaz u prizemlje. Nema pristupačnog toaleta za osobe s invaliditetom.

Osoblje centra je susretljivo, ljubazno i spremno pomoći, iako bi im dobro došla edukacija o radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Izmjestiti Centar na pristupačnu lokaciju.
- ✓ Obučiti zaposlenike o radu s osobama s invaliditetom.

2.6.POLICIJSKA UPRAVA (ODJEL ZA IZDAVANJE OSOBNIH DOKUMENATA)

Zgrada policijske uprave se nalazi se u samom centru grada, na adresi Stefana Nemanje br. 13. U prizemlju objekta smješten je Odjel za izdavanje osobnih dokumenta.

Prilaz objektu pješice za osobe s invaliditetom predstavlja poteškoću, a autobusno stajalište je prilično udaljeno. Trotoari nisu prilagođeni za kretanje kosnicima kolica i teško pokretnim osobama pa je jedini način pristupa kretanje po cesti. Ispred objekta se nalazi parking s označenim mjestima za osobe s invaliditetom. Ulaz u objekt je pristupačan, bez prepreka. Na ulazu u zgradu nalazi se kosa ravan, a vrata se otvaraju prema unutra.

Kretanje unutar objekta je bez prepreka. Visina šaltera nije prilagođena korisnicima kolica, ali postoji dio koji se može koristiti kao alternativa za popunjavanje - potpisivanje formulara. Kabina za slikanje je uska, ali uz malo improvizacije može poslužiti svrsi. U objektu nema pristupačnog toaleta, kao ni taktilnih traka do ulaza u objekt ni unutar objekta.

Osoblje je susretljivo i spremno izaći u susret, ali nije prošlo nikakvu obuku za rad s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Poboljšati pješački pristup objektu.
- ✓ Postaviti taktilne trake, zvučne i vizualne obavijesti.
- ✓ Visinu pulta prilagoditi OSI.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet u objektu.

2.7.JU DOM ZDRAVLJA ISTOČNO SARAJEVO

JZU Dom zdravlja Istočno Sarajevo se nalazi u ulici Stefana Nemanje br. 56, u samom centru grada. Udaljenost najbližeg autobusnog stajališta je oko 250 m. Ispred objekta se nalazi parking s dva mjesta za osobe s invaliditetom. Nažalost parking nije urađen po propisima, a na njima često parkiraju i druge osobe. Prilaz objektu je prilagođen osobama s invaliditetom, ali ne i slijepim osobama, jer nema taktilnih traka. Ulaz u objekt je djelomično pristupačan. Na samom ulazu nalazi se improvizirana kosa ravan, koja je premostila stepenicu na ulazu. Ulazna vrata se otvaraju prema vani te je jako teško ući u zgradu bez asistencije. Nakon ulaska u zgradu se nalazi kosa ravan koja omogućuje pristup recepciji i dijelu ambulantnih prostorija koje su smještene na visokom prizemlju. Na ostale katove se može doći isključivo stepenicama. Hodnik je dovoljno širok. Visina pulta na recepciji nije prilagođena korisnicima kolica. U sklopu objekta postoji toalet prilagođen osobama s invaliditetom koji je dostupan. Unutar objekta, kao i na prilazima istom ne postoje taktilne oznake za slijepa i slabovidna lica te im je kretanje znatno otežano. Uposlenici Doma zdravlja su susretljivi i ljubazni, ali bi se trebala organizirati edukacija bar za jedan dio osoblja.

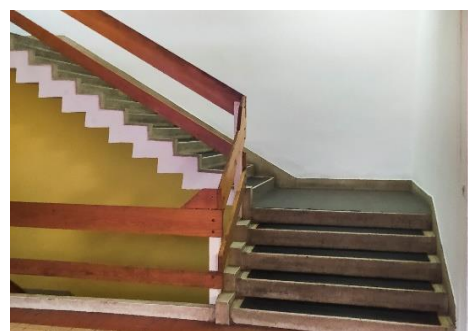

Preporuke:

- ✓ Prilagoditi ulazna vrata korisnicima kolica.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta na recepciji.
- ✓ Postaviti taktilne trake.
- ✓ Omogućiti pristup gornjoj etaži.
- ✓ Organizirati obuku za jedan dio osoblja.

2.8. UNIVERZITET U ISTOČNOM SARAJEVU

Univerzitet u Istočnom Sarajevu, u čijem sastavu se nalazi nekoliko fakulteta smještenih u istoj zgradi, nalazi se na adresi Vuka Karadžića br. 30. U blizini fakulteta nema autobusnog stajališta, a javni prijevoz nije pristupačan. Ispred fakulteta je parkiralište koje nema obilježena mjesta za osobe s invaliditetom. Ulaz u zgradu fakulteta je pristupačan i bez barijera, što olakšava kretanju osobama s invaliditetom, posebno korisnicima kolica. Na samom ulazu su elektronska vrata. Portirnica je visinom prilagođena korisnicima kolica. Prostor unutar fakulteta je dovoljno širok, što omogućuje nesmetanu kretanju. U središtu hola se nalazi mobilijar (klupe, stolovi) prilagođen osobama s invaliditetom. Vrata ureda koji se nalaze u prizemlju zgrade su dovoljno široka i otvaraju se prema unutra. Pristup katu omogućen je korištenjem dizala koji je prilično malih dimenzija i nije prilagođen korisnicima kolica, nema oznake na Brajevom pismu niti ima zvučnu signalizaciju. Zgrada fakulteta nema toalet koji je prilagođen osobama s invaliditetom. Taktilnih traka koje vode do fakulteta nema, niti se nalaze u samom objektu, što slijepim i slabovidnim osobama otežava snalaženje.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake, zvučne i vizualne oznake.
- ✓ Prilagoditi jedan toalet za OSI.
- ✓ Ugraditi novo dizalo.
- ✓ Označiti parking mjesta za OSI.

2.9.FRIZERSKI SALON „MODEL“

Frizerski salon „Model“ nalazi se u centru grada, na adresi Spasovdanska 19B u Istočnom Novom Sarajevu.

Najbliže autobusno stajalište udaljeno je oko 700m. Salonu se može pristupiti iz više pravaca. Iz Spasovdanske ulice, trotoari su ravni, ali postoji visinska razlika regulirana stepenicom između ulaznog platoa i trotoara koja osobama s invaliditetom onemogućava prilaz objektu. Salonu se može lakše prići s parkirališta koji se nalazi iza zgrade. Prolaz od parkirališta do salona je ravan i u visini ulaza. Nema taktilnih traka. Ispred salona nalazi se parkiralište sa jednim, nepravilno obilježenim mjestom za osobe s invaliditetom.

Salon je manje veličine, ulaz je bez praga, a vrata su dovoljno široka za nesmetan ulaz. U objektu nema pristupačnog toaleta, a kretanje u objektu je moguće. Mobilijar nije pristupačan. Osoblje je ljubazno i spremno pomoći, ali nema iskustva u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Napraviti adekvatan pristup platou, kosa ravan.
- ✓ Mobilijar u salonu prilagoditi korisnicima kolica.
- ✓ Ugraditi taktilne trake do ulaza u objekt.

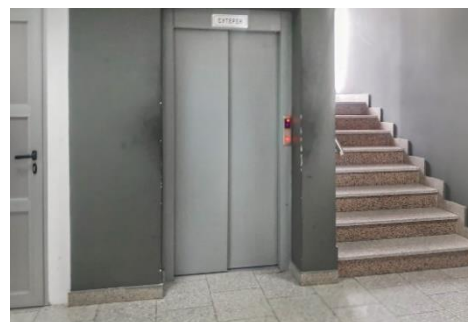
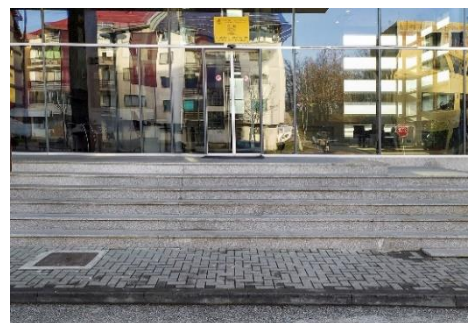

2.10. GRADSKA UPRAVA – GRAD ISTOČNO SARAJEVO

Objekt se nalazi u centru grada, na adresi Stefana Nemanje br.14. Radi se objektu novije gradnje. Do zgrade se može doći iz više pravaca. Ulica je vrlo prometna, potrebno je proći više raskrižja i pješačkih prijelaza koji su djelomično prilagođeni. Niti jedan prilaz objektu nema ugrađene taktilne trake, kao ni zvučnu signalizaciju.

Ispred zgrade se nalazi manje parkiralište bez posebno obilježenog mjesta za osobe s invaliditetom. Parking iza zgrade ima jedno obilježeno mjesto za osobe s invaliditetom. Zgrada Gradske uprave ima dva ulaza. Svečani ulaz iz ul. Stefana Nemanje nije pristupačan za osobe s invaliditetom. Ispred ulaza se nalaze stepenice i nema alternativnog načina ulaza na tom dijelu. Vrata su elektronska, dovoljne širine i ne predstavljaju problem. Iza zgrade se nalazi drugi ulaz, s parkinga, koji je pristupačan. Taj ulaz je ravan, bez prepreka i vrata omogućavaju nesmetan ulazak u objekt. Hodnici su široki, objekt ima info pult, te garniture za sjedenje u hodniku. Zgrada ima više katova i posjeduje dizalo. U objektu nema taktilnih traka.

Osoblje je ljubazno, ali nisu obučeni za rad s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

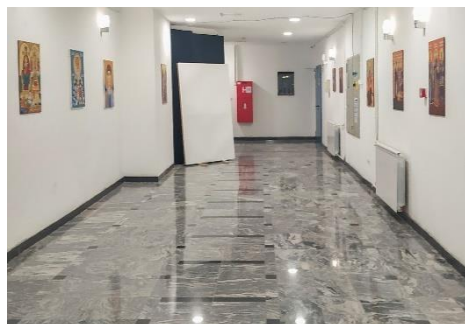
- ✓ Obilježiti parking mjesto za OSI ispred.
- ✓ Postaviti kose ravni na dijelu kod svečanog ulaza.
- ✓ Ugraditi taktilne trake, zvučne i vizualne oznake.
- ✓ Obučiti osoblje.

2.11. KULTURNI CENTAR ISTOČNO SARAJEVO

Objekt se nalazi u centru grada, u ulici Stefana Nemanje na broju 6. U blizini zgrade Kulturnog centra Istočno Novo Sarajevo nalazi se javni parking s više obilježenih mjesta za OSI. Najbliže autobusno stajalište od ovog je objekta udaljeno oko 250m.

Do Kulturnog centra se može doći iz više pravaca. Prilaz Kulturnom centru iz pravca Sportskog centra, odnosno Trga Srbije, pristupačan je za osobe s invaliditetom jer su trotoari ravni i bez prepreka. S obzirom da je Centar još uvijek u izgradnji, glavni ulaz, za koji se nadamo da će biti pristupačan, nije u funkciji. Sada se ulazi sa strane gdje se nalazi biblioteka. Ulaz u objekt je dovoljno širok, vrata su elektronska. Ulaz posjeduje kosu ravan, rukohvate i kretanja po centru moguća je bez ikakvih prepreka. Međutim, slijepim i slabovidnim licima samostalno snalaženje je otežano jer u blizini objekta, niti unutar njega, nema taktilnih traka. Toalet nije prilagođen osobama s invaliditetom. U dvoranu KC-a se može ući bez prepreka, ali nema posebno obilježenih mjesta ili prostora za korisnike kolica.

Osoblje je ljubazno, ali nisu prošli obuku za rad s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Obučiti osoblje.
- ✓ Napraviti zaseban prostor – mjesta u dvorani.
- ✓ Obilježiti parking mjesto ispred objekta.

2.12. MATIČNA BIBLIOTEKA ISTOČNO SARAJEVO

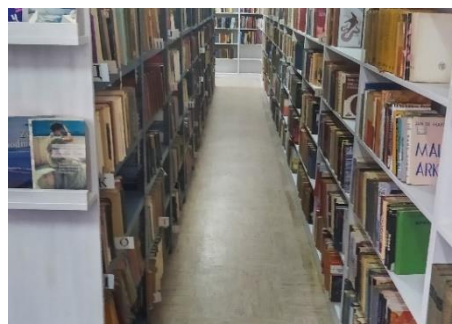
Objekt se nalazi u centru grada na istom mjestu kao i Kulturni centar Istočno Novo Sarajevo. U blizini se nalaze srednja škola, Općina Istočno Novo Sarajevo, Dom zdravlja i dr. objekti. Jedan uposlenik Matične biblioteke je osoba s invaliditetom.

Objektu se može pristupiti bez većih prepreka. Postoji veliki, javni parking u neposrednoj blizini na kojem ima više parking mjesta za osobe s invaliditetom. Osobama s invaliditetom veliki problem predstavlja nepropisno parkiranje automobila ispred samog ulaza u biblioteku, što im otežava kretanju i snalaženje. Ulaz u objekt je pristupačan. Na ulazu se, pored stepenica nalazi kosa ravan, što korisnicima kolica omogućuje nesmetan ulazak u prostor. Vrata su elektronska i nema nikakvih prepreka. Unutar objekta se moguće kretati bez smetnji, ali u objektu nedostaju taktilne trake. Toalet unutar objekta postoji, ali nije prilagođen osobama s invaliditetom. Na odjele s knjigama se može ući, a dio info pulta je spušten za osobe s invaliditetom.

Osoblje je ljubazno, a kako smo i naveli, imaju uposlenika koji je osoba s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Onemogućiti parkiranje automobila ispred ulaza u biblioteku.

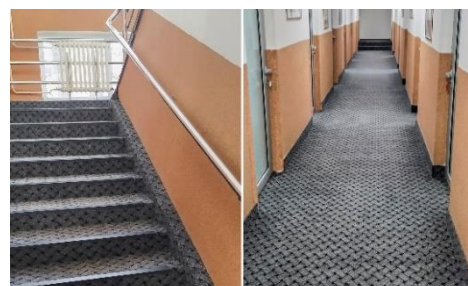

2.13. OPĆINA ISTOČNO NOVO SARAJEVO

Zgrada Općine Istočno Novo Sarajevo nalazi se u centru grada, u ulici Stefana Nemanje na broju 2. Udaljenost najbližeg autobusnog stajališta je oko 250m, a javni prijevoz nije prilagođen osobama s invaliditetom. Iako su trotoari koji vode prema objektu relativno prilagođeni, nepostojanje taktilnih traka i zvučne signalizacije otežava slijepim i slabovidnim licima samostalno snalaženje. Ispred Općine nema parkirališta. Osobe s invaliditetom mogu koristiti parking preko puta, u Domu zdravlja, ili javni parking na Trgu koji se nalazi na udaljenosti od nekoliko stotina metara.

Ulaz u objekt je ravan i nema prepreka, a vrata su dovoljne širine. Hodnik u prizemlju je dovoljne širine i korisnici kolica se kroz objekt mogu kretati bez prepreka. Pristup katu nije moguć jer do njega vode stepenice, a objekt nema pristupačno dizalo niti podiznu platformu. Zgrada Općine Istočno Novo Sarajevo ima toalet koji nije prilagođen osobama s invaliditetom. Info pult unutar objekta je pristupačan korisnicima kolica.

Osoblje je susretljivo, ali bi im dobro došla edukacija.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake do i unutar zgrade.
- ✓ Ugraditi podiznu platformu za pristup katu.
- ✓ Napraviti pristupačan ured u prizemlju za prijem osoba s invaliditetom koje se ne mogu popeti na kat.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

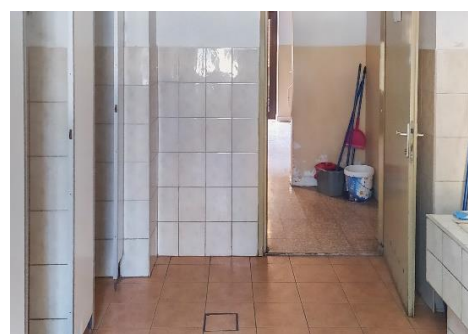
2.14. JU OSNOVNA ŠKOLA „PETAR PETROVIĆ NJEKOŠ“

Zgrada Osnovne škole „Petar Petrović Njegoš“ nalazi se u Istočnom Sarajevu, na adresi Banović Strahinje broj 8. Udaljenost najbližeg autobusnog stajališta od škole je oko 150 m. Nedaleko od škole se nalazi parkiralište koje nema označeno mjesto za osobe s invaliditetom. Do samog objekta, a ni unutar njega nema taktilnih traka.

U školsko dvorište se može ući automobilom, što osobama s invaliditetom, posebno korisnicima kolica i teško pokretnim osobama olakšava prilaz školi. Školsko dvorište je široko i prostrano pa se osobe s invaliditetom mogu kretati bez prepreka.

Na ulazu u objekt, pored stepenica, nalazi se kosa ravan. Vrata su dovoljno široka, a otvaraju se prema vani. Unutarnji dio objekta je ravan pa se hodnicima može kretati bez barijera. S obzirom na to da se na katovima nalazi određeni broj učionica, zbog nepostojanja pristupačnog dizala ili podizne platforme korisnicima kolica pristup je onemogućen. Toaleti također nisu prilagođeni osobama s invaliditetom.

Uposlenici škole su ljubazni i susretljivi, ali nisu obučeni za rad s osobama s invaliditetom te bi im dobro došla edukacija.

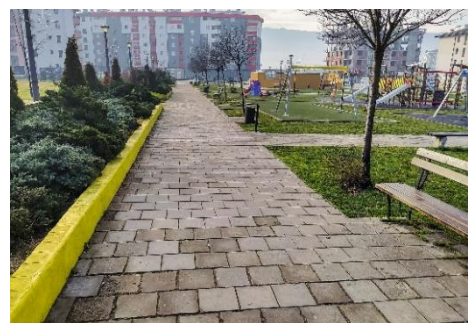

Preporuke:

- ✓ Osigurati parking mjesto za OSI.
- ✓ Ugraditi taktilne trake do i unutar objekta.
- ✓ Ugraditi dizalo ili podiznu platformu koja omogućuje pristup katovima.
- ✓ Izgraditi toalet ili prilagoditi postojeći.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

2.15. PARK GAVRILO PRINCIP

Park Gavrilo Princip nalazi se u centru grada, u neposrednoj blizini Sportske dvorane u Istočnom Novom Sarajevu. Radi se o manjem parku u kojem se nalazi igralište za djecu i manji sportski tereni. Parku se može pristupiti s više strana. Većina prilaza parku prilagođena je osobama s invaliditetom. Jedino je prilaz parku iz pravca autobusnog stajališta otežan zbog nepostojanja direktnih staza prilagođenih za kretanje korisnika kolica i trotoara koji nemaju namjenske kose ravni. Neposredno uz park nalazi se nekoliko javnih parkinga. Najbliži parking je besplatan i ima nekoliko obilježenih mjesta za osobe s invaliditetom. Ulaz u park s te strane prilagođen je korisnicima kolica i teško pokretnim osobama, ali će slijepi i slabovidne osobe imati poteškoće prilikom samostalnog snalaženja zbog nepostojanja taktilnih traka na prilazima, niti u samom parku. Ulaz u park je pristupačan za teže pokretne osobe i korisnike kolica. Staze unutar parka su dovoljne širine, ali su popločane što može dodatno otežati kretanje određenim kategorijama. Mobilijar u parku je djelomično prilagođen. Sportski tereni i ostali sadržaji unutar parka nisu pristupačni. U sklopu parka Gavrilo Princip ne postoji javni toalet.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne staze.
- ✓ Izgraditi pristupačan javni toalet.
- ✓ Prilagoditi pristupne staze.
- ✓ Prilagoditi sav mobilijar.

2.16. POŠTE SRPSKE

Zgrada u kojoj se nalazi ova filijala smještena je u centru Istočnog Novog Sarajeva, na adresi Vojvode Radomira Putnika 34. Udaljenost najbližeg autobusnog stajališta od pošte je oko 500m. Zgradi se može prići iz više pravaca, a samo jedan prilaz je pristupačan za korisnike kolica. Nedaleko od objekta nalazi se mali parking na kojem ima jedno obilježeno mjesto za osobe s invaliditetom. Nažalost nesavjesni vozači, osobe bez invaliditeta, često parkiraju na tom mjestu. Ispred pošte, na službenom ulazu je plato kojem se može prići pomoću kose ravni, a malo dalje nalazi se i ravni dio kojim je također moguće doći do tog ulaza. Ulaz za stranke je nepristupačan zbog visokog praga koji stvara prepreku za osobe s invaliditetom. U objektu nema taktilnih traka, niti su ugrađene ispred objekta. Unutarnji dio analiziranog objekta je dovoljne širine i nema pragova, pa je samim tim kretanja u objektu nesmetana i bez prepreka. Šalteri u pošti nisu prilagođeni korisnicima kolica. U objektu nema pristupačnog toaleta. Osoblje nema iskustva u radu s osobama s invaliditetom i dobro bi im došla edukacija.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Omogućiti nesmetan ulaz u objekt.
- ✓ Visinu pulta prilagoditi OSI.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Obavještenja i osnovne informacije pisati većim fontom.

2.17. RASKRIŽJE ULICA VOJVODE RADMIRA PUTNIKA I STEFANA NEMANJE

Analizirano raskrižje nalazi se u centru Istočnog Novog Sarajeva i jedno je od najprometnijih raskrižja u gradu. Provedenom analizom o pristupačnosti utvrđeno je kako ovo raskrižje nije u potpunosti prilagođeno osobama s invaliditetom. Na prijelazu koji se nalazi ispred trgovinskog centra nalazi se improvizirana kosa ravan koja je u jako lošem stanju. U mnogo boljem stanju je kosa ravan koja se nalazi na izlazu iz garažnog dijela objekta. Na raskrižju se nalazi manji pješački otok s kosim ravnima u malo boljem stanju, ali je kosa ravan kojom se penje na trotoar prema zgradi općine jako nezgodna zbog stuba na kojem je postavljen semafor. Ostali prijelazi na ovom raskrižju uopće nemaju kosu ravan, trotoari su visoki i korisnici kolica i teško pokretne osobe imaju ozbiljne probleme prilikom dolaska na ovo raskrižje. Semafori nemaju zvučnu signalizaciju za slijepe osobe, a nema ni taktilnih traka prema raskrižju. Prilaz do raskrižja ulicom Vojvode Radomira Putnika je otežan zbog uzbrdice, a ulicom Stefana Nemanje zbog manje nizbrdice. Neki prilazni trotoari su popločani što također otežava kretanje korisnicima kolica.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Ugraditi zvučnu signalizaciju na semaforu.
- ✓ Sanirati oštećene kose ravni.

2.18.RESTORAN KULA

Kompleks Kula nalazi se na periferiji grada, na adresi Ravnogorska 32. Na ovom se mjestu nalazi dugi niz godina, a u sklopu kompleksa postoji pansion, restoran, vinarija i ljetna bašta prilagođena i osobama s invaliditetom. Restoran je udaljen od centra grada, tako da osobe s invaliditetom bez prijevoza teško mogu doći. Najbliže autobusno stajalište udaljeno je oko 700m. Objektu se može pristupiti s dvije strane. U restoran se može ući od recepcije motela Kula te na glavni ulaz restorana. Na drugom prilazu, sa strane na kojoj je pansion, nalazi se parking koji nema označena mjesta za osobe s invaliditetom. Ulaz na parking je dovoljno širok tako da se korisnici kolica mogu nesmetano kretati. Ulaz u restoran iz ljetne bašte ima kosu ravan, ali se vrata otvaraju prema vani. Restoran ima toalet koji nije prilagođen. Zbog radova pristup unutarnjem dijelu restorana nije bio moguć. U sklopu restorana je ljetna bašta kojom se korisnici kolica i teško pokretne osobe mogu nesmetano kretati. U sredini bašte do koje se može doći uz pomoć kose ravni, nalazi se klupa. Za slijepe i slabovidne osobe kretnja je otežana jer ne postoje taktilne trake. Staze su popločane što može dodatno otežati kretanju osobama s invaliditetom, posebno korisnicima kolica.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Prilagoditi ulazna vrata za OSI.
- ✓ Obilježiti parking mjesta za OSI.

2.19. JU SPORTSKO REKRACIONI CENTAR SLAVIJA

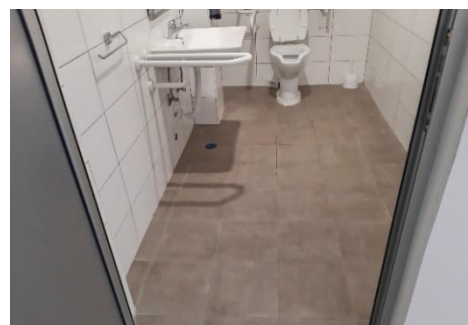
JU Sportsko rekreacioni centar Slavija u Istočnom Sarajevu nalazi se u centru grada, na Trgu Republike Srbije. U Centru se nalazi sportska dvorana i brojne pomoćne prostorije, te niz poslovnih objekata.

Udaljenost do najbližeg autobusnog stajališta je 150m. Prilaz objektu je moguć s više strana. U blizini centra se nalazi veliki javni parking koji ima obilježena mjesta za osobe s invaliditetom. Plato ispred objekta, kao i prilazi, prilagođeni su osobama s invaliditetom, posebno korisnicima kolica i teško pokretnim osobama te im je omogućena nesmetana kretanja.

Objekt ima više ulaza, a osobe s invaliditetom mogu bez poteškoća ući u objekt. Na svim ulazima se nalaze dupla vrata dovoljne širine, bez pragova, za nesmetan ulaz i izlaz. Unutrašnjost objekta je dovoljne širine za nesmetano kretanje osoba koje koriste kolica. Međutim, slijepim i slabovidnim osobama otežani su kretanja i snalaženje zbog nepostojanja taktilnih traka. U centru se nalazi pristupačan toalet. Na tribinama nema posebno predviđenih mjesta za osobe s invaliditetom.

Preporuke:

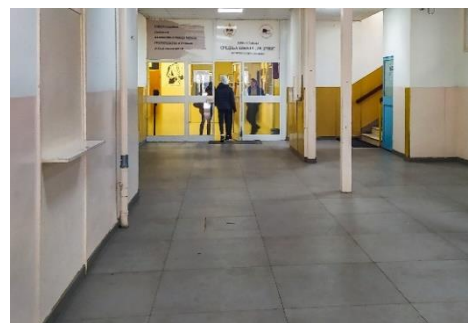
- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Ugraditi vizualnu i zvučnu signalizaciju.
- ✓ Predvidjeti mjesta za OSI.

2.20. JU SREDNJA ŠKOLA „28. JUNI“

Objekt se nalazi u centru grada, u ulici Stefana Nemanje na broju 10, pored Matične biblioteke, Kulturnog centra i u blizini općine Istočno Novo Sarajevo. Udaljenost ove ustanove do najbližeg autobusnog stajališta je oko 300m. Da bi se došlo do analiziranog objekta, korisnici kolica pješice prolaze veći broj barijera. U pitanju su raskrižje, prijelazi sa semaforom, uspon, neravnine na trotoaru i druge prepreke. U blizini srednje škole ne postoje taktilne trake, niti u unutarnjem dijelu objekta.

Iza zgrade se nalazi javni parking na kojem imaju obilježena parking mjesta za OSI. Ispred objekta ima dovoljno prostora za kretanju, kao i nekoliko klupa koje teško pokretne osobe mogu iskoristiti za odmor. Ulaz u školu je prilagođen osobama s invaliditetom i teško pokretnim osobama jer postoji mala kosa ravan. Ulazna vrata su dovoljne širine. Prostor u prizemlju je dovoljno širok za nesmetanu kretanju osoba s invaliditetom, prvenstveno osoba u kolicima. Ulazak u učionice je moguć. Toalet postoji, ali nije prilagođen OSI. Pristup višim etažama nije moguć jer se njima pristupa samo stepenicama i nema pristupačnog dizala. Osoblje je susretljivo i spremno pomoći, ali nema iskustvo u radu s osobama s invaliditetom te bi im dobro došla obuka.

Preporuke:

- ✓ Omogućiti pristup višim katovima.
- ✓ Prilagoditi toalet ili izgraditi novi za OSI.
- ✓ Pješačke prijelaze i trotoare prilagoditi OSI.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

3. Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti

(Molimo pažljivo analizirati i popuniti sve elemente upitnika. U koloni procjena stavljate oznaku da ili ne, a u komentar ispod upisujete specifične stavke za svaki objekt).

Naziv objekta:
Točna adresa:
Vrsta objekta i njegova svrha:

Rb.	Kategorija	Opis	Procjena
ZAJEDNIČKI ELEMENTI ZA SVE OBJEKTE			
1.	Prilaz do objekta	Može li se objektu pristupiti pješice bez barijera?	
		Jesu li trotoari prilagođeni za kretanje OSI?	
		Postoji li javni parking ili namjenski parking u blizini objekta od kojeg se može lako doći do objekta?	
		Postoji li parking mjesto za OSI koje je propisne veličine i obilježeno za OSI?	
		Postoji li pristupačan javni prijevoz koji vodi do objekta, s pristupačnom stanicom?	
		Postoji li taktilna oznaka koja vodi do objekta?	
		Postoje li zvučni semafori u blizini objekta?	
		Postoji li neprekinut pristupačan put kretanja od dolazne tačke do objekta?	
2.	Ulaz u objekt	Je li ulaz u objekt ravan ili postoji li alternativni način ulaska (kosa ravan, lift ili podizna platforma)?	
		Jesu li ulazna vrata šira od 90 cm, elektronska ili se otvaraju se prema unutra?	
		Je li ulazni hodnik bez prepreka i omogućava li kretanje korisnicima invalidskih kolica?	
3.	Unutrašnjost objekta	Jesu li hodnici ravni, bez barijera i dovoljne širine za nesmetano kretanje korisnicima kolica?	

		Jesu li usluge/prostorije unutar objekta pristupačne za OSI (uredi, šalteri, službe, i sl.)?	
		Ako se radi o objektu na više etaža je li svaka etaža pristupačna (postoji lift, kosa ravan ili podizna platforma koja vodi do gornje etaže)?	
		Jesu li pragovi manji od 5 cm ili ih nema nikako?	
4.	Prijemni pult, recepcija, šalter i sl.	Može li se prići pultu bez prepreka?	
		Je li pult podešen na visini za korisnike invalidskih kolica?	
		Postoji li pult za osobe oštećenog sluha i vida?	
5.	Lift (ako postoji)	Je li lift dovoljne veličine da u njega može ući osoba u kolicima i asistent?	
		Ima li lift oznake na Brajevom pismu?	
		Ima li lift zvučnu / govornu signalizaciju?	
6.	Toalet	Postoji li toalet za OSI koji je vidno označen?	
		Koristi li se toalet za OSI, je li otključan (ili postoje upute gdje dobiti ključ)?	
		Je li toalet prilagođen za OSI (veličina, školjka, držači i sl.)?	
		Postoji li vizualna i taktilna uputa za toalet?	
7.	Osoblje	Je li osoblje susretljivo i spremno pomoći OSI?	
		Postoji li način komunikacije osoblja i osoba s oštećenim sluhom / govorom?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije u objektu?	
		Je li osoblje prošlo obuku za rad s OSI?	
SPECIFIČNI ELEMENTI ZA POJEDINE OBJEKTE			
8.	Ugostiteljski objekti (restoran, kafić i sl.)	Može li se kretati između stolova s kolicima ili štapom?	
		Jesu li stolovi prilagođeni za OSI (visina i fleksibilnost)?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija?	
9.	Hoteli, moteli, prenoćišta	Može li se nesmetano prići svim dijelovima hotela (recepcija, restoran, dvorana, wellness i sl.)	

		Postoje li pristupačne sobe za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne oznake – aplikacije?	
10	Kulturni ili sportski centri	Postoji li sadržaj koji je prilagođen za OSI?	
		Postoje li prilagođena sjedišta za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije, oznake?	
11	Javne šetnice, trgovi, parkovi i sl.	Je li javni prostor pristupačan za kretanje OSI?	
		Je li postavljeni mobilijar pristupačan za OSI?	
		Postoji li taktilna traka?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija, oznake?	
		Postoji li javni toalet pristupačan za OSI?	

Završni komentar za objekt (upisati sve ostale elemente koji su važni za analizu pristupačnosti).